

2015-08-19

Minnesanteckningar Vormsele 2015-05-05

Minnesanteckningar från möte inom samverkansgruppen för Vormbäcken den 5 maj i samlingsgården Vormsele.

Vid mötet deltog: Göran Fjällström, Vormsele FVO; Rikard Vesterlund, Skogsstyrelsen; Ulf Hallin, SCA Skog AB; Rolf Örnberg Rökå FVO; Robert Erixon, Länsstyrelsen Västerbottens län; Benny Jonsson Lill-Åmans FVO; Kjell-Ivar Asplund Björksele FVO/ Hornträsk; Daniel Holmqvist Ume/Vindelälvens Fiskeråd; Anton Lundqvist, Boliden Mineral AB, Magnus Filipsson; Boliden Mineral AB; Hans-Erik Johansson, Länsstyrelsen Västerbottens län.

Totalt 11 deltagare

Dagordning

- Senaste förslag till statusklassning av vatten inom Vormbäckssystemet. Hans-Erik Johansson, Länsstyrelsen
- Tillståndet i Hornträsket, Vormbäcken och utveckling vid Kristinebergsgruvan. Anton Lundqvist, Boliden
- Undersökningar och utredningar vid Rävliidmyrgruvan samt kommande aktiviteter. Magnus Filipsson, Boliden
- Planerade återställningsarbeten efter Kalvbäcken och Svältamyrbäcken. Daniel Holmqvist.
- Kort om nya mineralfyndigheter och tillståndsansökningar i området runt Vindelgransele. Robert Erixon, Länsstyrelsen
- Rökån, möjliga åtgärder att förhindra att Vormbäcken tränger in i systemet.
- Övriga frågor

2014-08-19

Kvällen inleddes med att alla hälsades välkomna till mötet, följt av en kort presentationsrunda. Detta är det nionde året som Vormbäckens samverkan-grupp träffats vid möten eller exkursioner.

Senaste förslag till statusklassning av vatten inom Vormbäckssystemet.

Hans-Erik visade hur vatten inom Vormbäckens avrinningsområde bedöms må, genom hur de statusklassats i VISS. Det måste poängteras att det fortfarande är ett förslag. Statusklassning, miljö kvalitetsnormer, åtgärdsprogram och förvaltningsplan har varit ute på remiss under halvår och tiden gick ut den 30 april. Nu kommer de synpunkter som kommit in att granskas och värderas. Justeringar görs sedan där det finns grund för det. Vattendelag-ationen för Bottenvikens vattendistrikt beslutar sedan i december om Mil-jökvalitetsnormer och Åtgärdsprogram.

För ekologisk status ser kartan ut enligt nedan

2014-08-19

--

När det gäller ”*Ekologisk status*” innebär statusklassningen att Hornträsket bedöms ha ”otillfredsställande status”, Vormbäcken från Hornträsk till Vormträsket ”Dålig status”; Vormbäcken nedströms Vormträsket ”måttlig status”. För biflöden som är klassade som vattenförekomster bedöms Rökån ha ”God status”

Underlag till statusklassningen bygger till stor del från Bolidens recipientkontroll i Hornträsket och Vormbäcken. I dessa vatten finns det en lång tidsserie av såväl biologiska undersökningar som vattenkemiska underökningar.

Vattenförekomst	Påväxt-alger	Bottenfauna	Elfiske	Ekologisk status
Hornträsket		Otillfredställande	Otillfredställande	Otillfredställande
Hornträsk-Holmtjärnsbäcken. 3 vattenförekomst	Måttlig	Otillfredställande	Dålig	Dålig
Holmtjärnsb.- Vormträsket	Måttlig	God	Dålig	Dålig
Vormträsk- Vindelälven	Måttlig	God	Måttlig	Måttlig
Rökån m biflöden	God- expertbedömd utifrån påverkansdata flottledsåterställd			God
Kalvbäcken m biflöden	Hög	Vandringshinder sänker till Måttlig		Måttlig

Vid statusklassning gäller försiktighetsprincipen vilket innebär att det är den sämsta faktorn som avgör vilken status som ett vatten får. Exempel för vattenförekomsten Vormbäcken som sträcker sig från Holmtjärnsbäcken ned till Vormträsket bedöms bottenfauna ha ”God Status” men när Elfiske visar på ”Dålig status” blir den sammanvägda ekologiska statusen ”Dålig”.

2014-08-19

I den ekologiska statusen ingår även bedömning av sk särskilt förorenande ämnen (SFÄ). För Hornträsket och Vormbäcken är koppar och zink de metaller som är av speciellt intresse. Halterna för dessa ämnen visar vid utloppet av Hornträsket på en minskande trend, men det återstår ändå en bit kvar innan målen (klassgränserna) nås för dessa.

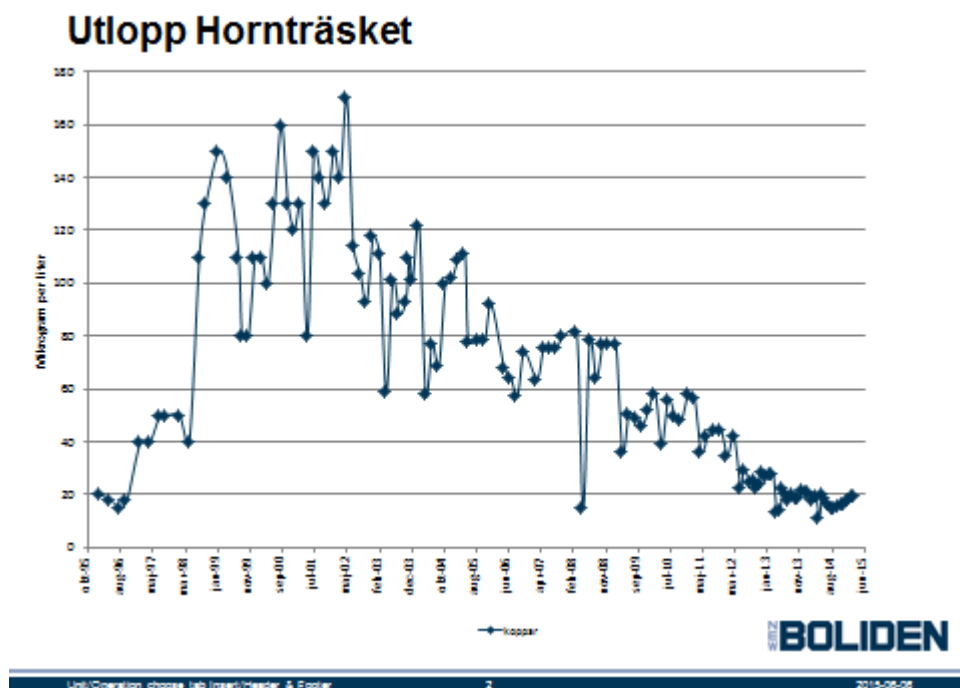
För ”Kemisk status” är bedömningen att Hornträsket samt vattenförekomsterna i Vormbäcken nedströms till Vormträsket att de ”uppnår ej God Kemisk Status”. I kemisk status görs bedömning av ett i EU gemensamt utvald antal ämnen sk ”prioriterade ämnen”. För Hornträsket och övre delarna av Vormbäcken är det kadmium som överstiger gränsvärdena, om Kvicksilver undantas. För kvicksilver är den generella bedömningen att gränsvärdena överskrids i hela Sverige, enligt vattendirektivet.

Trots att statusen inte är bra så är trenden i biologiska undersökningar och vattenkemiska undersökningar positiv, alltså att det blir bättre. Ett aktivt arbete med flottledsåterställning och borttagande av vandringshinder bidrar också att denna utveckling går åt rätt håll.

Se även bifogad presentation, Bilaga 1 (Hans-Erik_Vormsele 2015_05_05).

Tillståndet i Hornträsket, Vormbäcken och utveckling vid Kristinebergsgruvan.

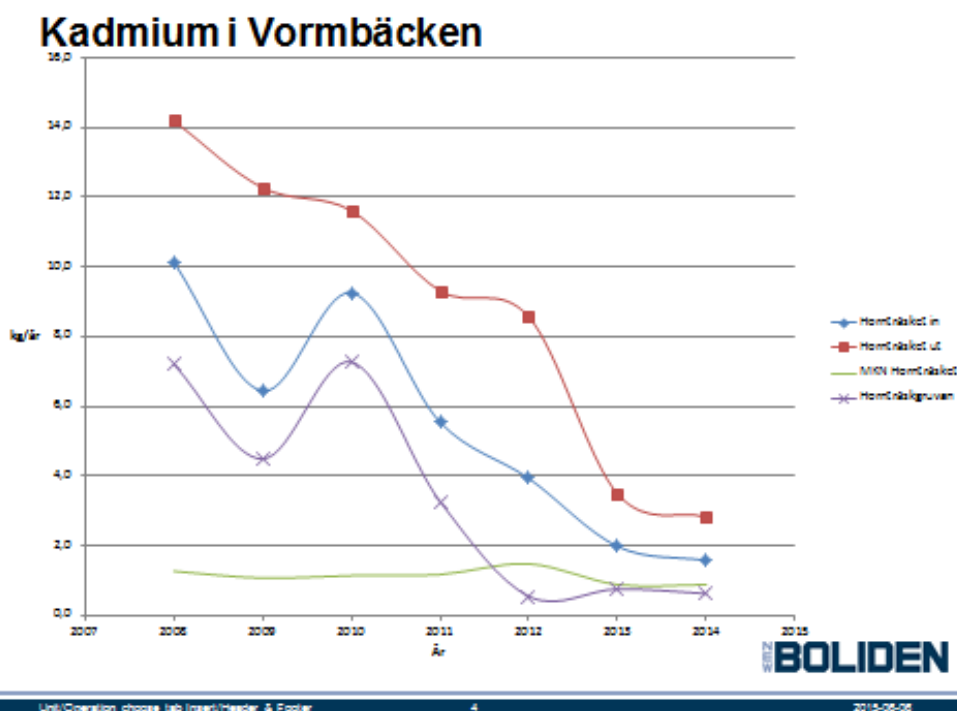
Anton Lundqvist från Boliden visade en sammanställning av de senaste mätningarna av koppar och kadmium.

2014-08-19

Halterna av koppar vid utloppet av Hornträsket ligger och pendlar strax under 20 ug/l sedan 2013.

Vid utlopp av Hornträsk visar kadmium på en tydligt minskande trend. Om utsläpp av kadmium skulle komma enbart från Hornträskgruvan bedömer Boliden att miljö kvalitetsnormerna (MKM) skulle kunna uppnås. Men det finns flera källor varav Rävlidmyrgruvorna ger ett betydande tillskott.

I grafen visar den ”gröna linjen” MKM, beräknad som mängd uttransporterad kadmium. Om bidraget av kadmium enbart skulle komma från Hornträskgruvan ”lila linje” skulle MKM uppnås. Men i nuläget finns det som nämnts flera källor till kadmium. Tillskottet från övriga källor innefattande Rävlidmyrgruvorna motsvarar ”blå linje” och den totala uttransporten motsvaras av den ”röda linjen”. Sammantaget innebär det att MKM för kadmium överskrids.

I nuläget uppfylls inte kraven på MKM inte heller vid kontrollpunkt vid Aspliden. Boliden jobbar med åtgärder i reningsverket samt utsläpp från magasin 4. Boliden håller på att utreda hur halterna från magasin 4 kan minskas. Förslag till utsläppsvillkor ska leda till MKM i Aspliden kommer att uppnås, under förutsättning att halterna ut från Hornträsk klarar miljö kvalitetsnormerna.

Anton berättade sedan om vilka kommande undersökningar som är planerade. För Hornträsket kommer nästa större undersökning att göras år 2016. Då kommer en förnyad undersökning med passiva provtagare att utföras

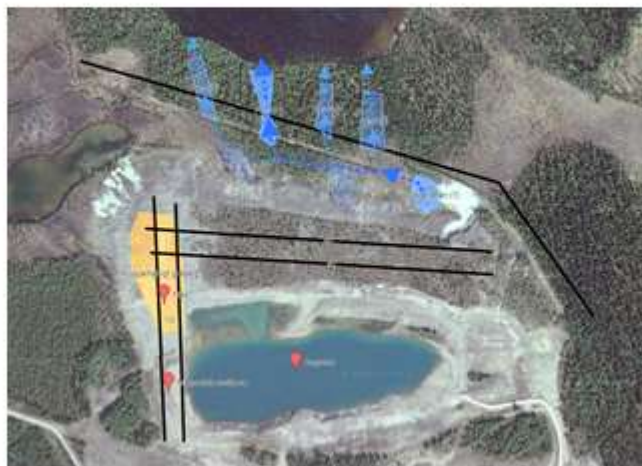
2014-08-19

samt även biologiska undersökningar ex djurplankton, bottenfauna och nätprovfiske. Metallhalterna i fisk kommer även att undersökas och efter önskamål kommer detta även att göras i Vormträsket.

Undersökningar och utredningar vid Rävlidmyrgruvan samt kommande aktiviteter.

Magnus Filipsson, Boliden sammanfattade sedan de senaste undersökningarna och utredningarna för Rävlidmyrgruvan. Rävlidmyrgruvan belastar Hornträsket främst med koppar och kadmium. Efter de senaste undersökningarna med mycket fokus på att hydrogeologin i området med många grundvattenundersökningar, konduktivitetmätningar har man kommit fram till att en stor andel av läckaget beror att det finns en "hot spot" med material i gråbergsdeponin vid Sturedabrottet. När vattennivån stiger i dagbrottet sker ett diffust läckage av vatten genom "hotspoten" och då kan metaller lakas ut. En efterbehandlingsplan hur de ska åtgärdas håller på att sammanställas och kommer att kommuniceras med länsstyrelsen.

Undersökning av "hot spot" (stångslingram)

BOLIDEN

I Bolidens plan för efterbehandling av gruvor är Rävlidmyrgruvan högt prioriterad, men det dröjer trots det till år 2017 innan 2017 innan åtgärderna kan börja.

Se även bifogad presentation i Bilaga 2 (Boliden_Vormbäckgruppen 2015-05-05).

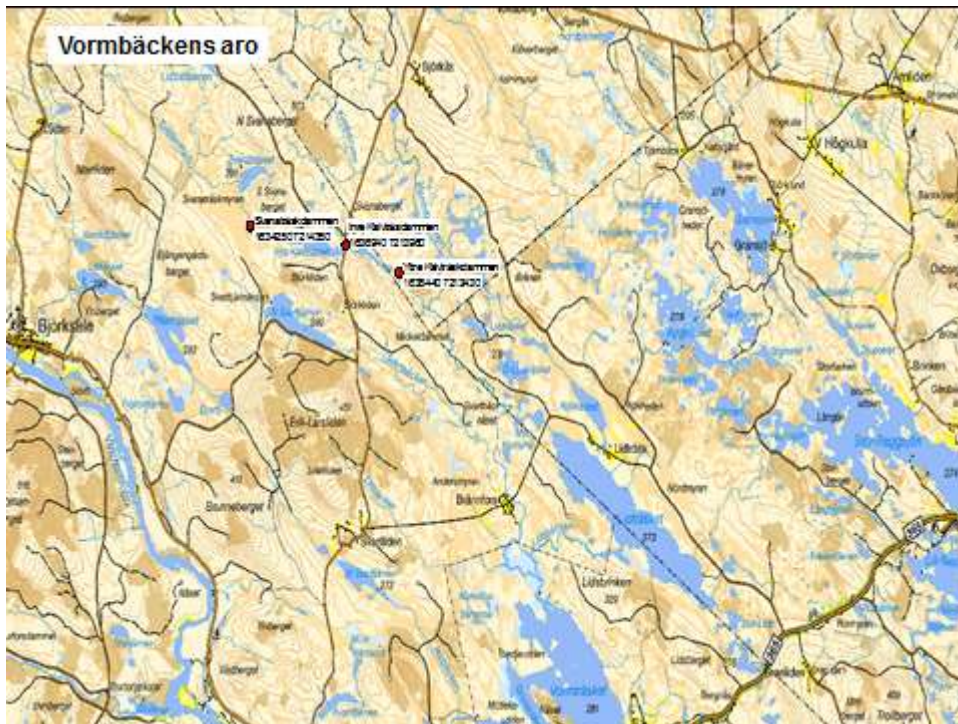
2014-08-19

Planerade återställningsarbeten efter Kalvbäcken och Svältamyrbäcken.

Efter ett gott fika tog Daniel Holmqvist vid. Han berättade och visade med bilder vad som gjorts inom Vindel River Life projektet i stort men i synnerhet de åtgärder som utförts inom Vormbäckens avrinningsområde.

Under 2014 har dammen som utgjort ett vandringshinder i Holmtjärnsbäcken tagits bort. Ett knepigt objekt där stor fallhöjd skulle utjämnas på ett begränsat utrymme. Branddammen i Rökå har även restaurerats. Vid båda återställningarna har arbetet utförts efter kontakter och i samråd med byaföreningarna.

För 2015 är planerna att vandringshinder i Kalvbäcken ska åtgärdas. De objekt som är aktuella är Svanträskdammen, inre Kalvträskdammen samt yttre Kalvträskdammen.

Daniel Holmqvist frågade mötesdeltagarna om de föreslagna åtgärderna i Kalvträskbäcken skulle utföras. Alla var samstämmiga om att åtgärderna var bra och det på sikt kommer att förbättra statusen på vatten inom Vormbäckens avrinningsområde.

Se även bifogad presentation, Bilaga 3 (Daniel_Vormbäcken 5 maj 2015).

2014-08-19

--

Kort om nya mineralfyndigheter och tillståndsansökningar i området runt Vindelgransele.

I gruppen finns ett intresse av att veta vad som händer med de nya mineralfyndigheterna och tillståndsansökningar vid Vindelgransele. Därför deltog Robert Erixon som jobbar med prövning av miljöfarliga verksamheter varav tillståndsprövning av gruvor en. Han förklarade hur tillståndsprövning går till i allmänhet vid gruvtillstånd samt hur läget är för de olika fyndigheterna i området kring Vindelgransele.

I nuläget finns det tre olika fyndigheter som är i olika faser.

Vindelgranselegruvan (zinkfyndighet) ligger ca 1,5 km söder om Vindelgransele. Verksamheten där har brytningstillstånd, men brytning har inte startat.

Vargbäcken (guld-fyndighet) ligger söder om Vindelgransele. Även där finns ett tillstånd, men brytning har inte startat.

Den senaste fyndigheten ligger vid Fäbodtjärn (guldförande kvartsgång). Där ansöker man om tillstånd om en provbrytning av ca 25 000 ton. Verksamheten beräknas pågå i ca 5 veckor och återställningstiden är beräknad till 5 veckor.

Robert berättar att kraven har skärpts på de som vill starta gruvbrytning. Nu krävs att bolaget som söker tillstånd ska kunna visa en betryggande ekonomisk säkerhet under hela gruvans livslängd. Det innebär en skillnad mot tidigare då ett bolag kunde bygga den ekonomiska säkerheten under brytningstiden. För gruvor som inte varit lönsamma och även gått i konkurs har detta regelsystem visat sig inte vara robust.

Se även bifogad presentation, Bilaga 4 (Robert_presentation Vormsele 20150505).

Rökån, möjliga åtgärder att förhindra att Vormbäcken tränger in i systemet.

I Vormbäcksguppen har vi tidigare diskuterat möjligheten att stänga förbindelsen mellan Rökån och Vormbäcken. Detta föranlett av det vid högvatten kan eller finns risk att vatten från Vormbäcken tränger upp i Rökån och rinner i den gren av Rökån som mynnar i Lidsträsket. Sedan tidigare vet vi att den åtgärden är av så pass stor omfattning att kommer att krävas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för att beskriva effekterna på miljön. För att ta fram en MKB krävs en del utredningsarbete. Hans-Erik lovade att undersöka om det vid Umeå Universitet finns intresse att studera påverkan på hydrologin vid en sådan tänkt åtgärd.

2014-08-19

--

Kontakt har tagits med Naturgeografiska intuitionen vid Umeå Universitet och de tycker att det låter som ett intressant uppslag för ett examensarbete. I kursplanerna passar det dock bäst att examensarbete utförs under vårterminen.

Vi har tidigare diskuterat om Rökåns sammanflöde med Vormbäcken kan vara konstgjord och enligt Göran Fjällström så finns det muntliga uppgifter om detta av en person (Hans Vikman).

Nästa möte

Nästa möte föreslås att början av juni 2016.

Hans-Erik Johansson

Miljöanalysenheten - Vattenförvaltning

Bilagor:

Bilaga 1	Hans-Erik_Vormsele 2015_05_05	(Hans-Erik)
Bilaga 2	Boliden_Vormbäcksggruppen 2015-05-05	(Anton, Magnus)
Bilaga 3	Daniel_Vormbäcken 5 maj 2015	(Daniel)
Bilaga 4	Robert_presentation Vormsele 20150505	(Robert)

Sändlista:

Kjell-Ivar Asplund	Björksele FVO
Johan Ekbäck	Vormträsk FVO
Göran Fjällström	Vormsele FVO
Daniel Holmqvist	Vindelälvens Fiskeråd
Steve Johansson	Sveaskog
Rune Lundberg	Hornträsk skifteslag
Otilia Johansson	Lycksele Kommun
Anton Lundqvist	Boliden Mineral AB
Magnus Filipsson	Boliden Mineral AB
Rikard Vesterlund	Skogsstyrelsen/ Malåkontoret
Stig Westbergh	Vindelälvens Fiskeråd
Jonny Lindström	Björksele FVO
Benny Jonsson	Lill-Åmans FVO
Rolf Örnberg	Rökåbygdens FVO
Börje Stenlund	Släppträsk FVO
Elin Nilsson	Norsjö kommun
Jan Asplund	Malå kommun
Ulf Hallin	SCA/ Lycksele
Torbjörn Åhman	Holmen skog/ Norsjö
Patrik Söderström	Lycksele kommun
Marina Olofsson	Lycksele kommun

Länsstyrelsen
Västerbotten

Minnesanteckningar
Vormbäckens samver-
kansgrupp

10

2014-08-19

--

Greger Jonsson

Lycksele kommun/ Kontaktperson
Ume-/ Vindelälvens Vattenråd
(VRO 10)

Kopia till:

Robert Erixon
Theresia Marklund
Johanna Melin

Länsstyrelsen Västerbottens län
Länsstyrelsen Västerbottens län
Länsstyrelsen Västerbottens län